

Οικονομική Ολυμπιάδα

Ενδεικτικά Θέματα Γραπτής Εξέτασης Τελικού «1^{ης} Ελληνικής Οικονομικής Ολυμπιάδας»

Οδηγίες προς τους διαγωνιζόμενους

Η εξέταση αποτελείται από 4 μέρη, όλα υποχρεωτικά, και έχετε στην διάθεση σας 60' λεπτά. Μπορείτε να γράψετε με στυλό και να χρησιμοποιήσετε τις κόλλες χαρτί που σας έχουν δοθεί. Εάν χρειαστείτε παραπάνω κόλλες, παρακαλούμε ενημερώστε τους εκπαιδευτικούς της τάξης σας.

Η εξέταση έχει σχεδιαστεί από την εξεταστική επιτροπή της Ελληνικής Οικονομικής Ολυμπιάδας.

Οι συμμετέχοντες με τις 10 καλύτερες βαθμολογίες θα εξεταστούν προφορικά ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής ώστε να διαμορφωθεί η τελική τους βαθμολογία.

Μέρος Πρώτο (20 μονάδες)

1) Είναι πιθανό τα άτομα να εργάζονται λιγότερο και να βιώνουν ταυτόχρονα αύξηση στον μισθό τους;

- α) Όχι, η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι αυτό δεν είναι δυνατό.
- β) Παρόλο που η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι αυτό δεν μπορεί να συμβεί, στην πραγματικότητα δεν είναι λίγες οι φορές που συμβαίνει.
- γ) Ναι, αν το αποτέλεσμα υποκατάστασης είναι ισχυρότερο από το αποτέλεσμα εισοδήματος.
- δ) Ναι, εάν το αποτέλεσμα εισοδήματος είναι ισχυρότερο από το αποτέλεσμα υποκατάστασης.
- ε) Όχι, γιατί ως γνωστόν ένας εργαζόμενος δουλεύει 8 ώρες την ημέρα, 40 ώρες την εβδομάδα, ανεξάρτητα από το μισθό του.

2) Έστω ότι μία επιχείρηση παράγει στην βραχυχρόνια περίοδο χρησιμοποιώντας ως μόνο μεταβλητό συντελεστή την εργασία. Η συνάρτηση παραγωγής, είναι της μορφής:

$Q = \alpha \cdot L$, όπου α είναι μία θετική σταθερά. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι ορθή;

- α) Το μέσο προϊόν της εργασίας είναι μικρότερο από το οριακό προϊόν του μεταβλητού συντελεστή.
- β) Το μέσο προϊόν της εργασίας είναι μεγαλύτερο από το οριακό προϊόν του μεταβλητού συντελεστή.
- γ) Το μέσο προϊόν της εργασίας είναι ίσο με το οριακό προϊόν του μεταβλητού συντελεστή.
- δ) Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης εμφανίζεται με την είσοδο του 2^{ου} εργάτη.
- ε) Η επιχείρηση παράγει στην μακροχρόνια περίοδο.

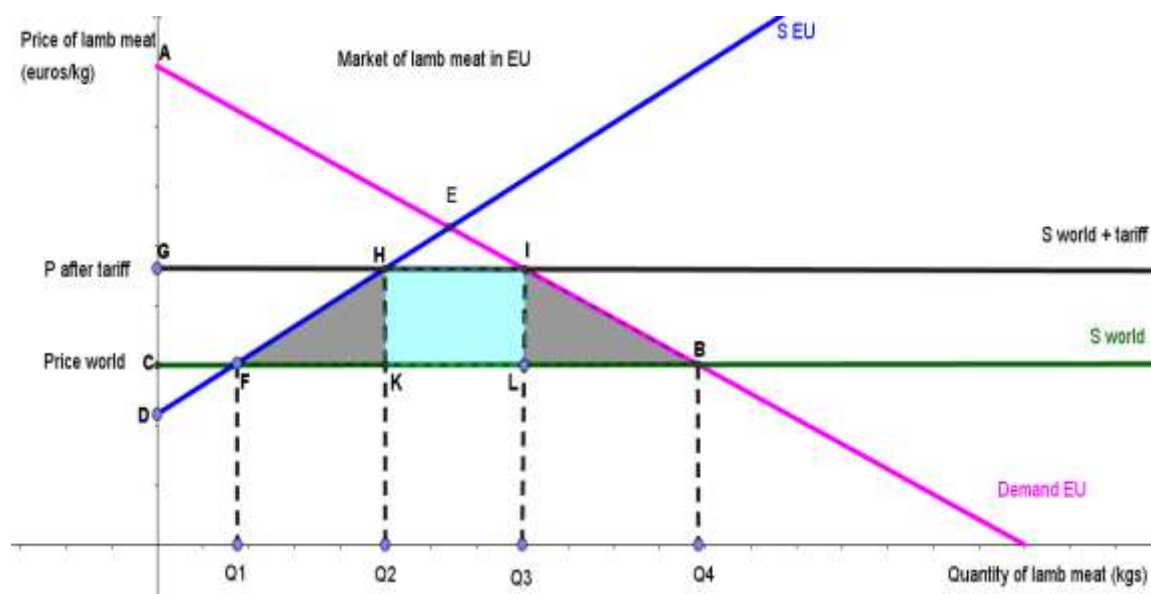
3) Ο τέλειος ανταγωνισμός θεωρείται η καλύτερη μορφή αγοράς γιατί:

- α) υπάρχει μεγάλη ποικιλία προϊόντων
- β) υπάρχει μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων
- γ) οι επιχειρήσεις μεγιστοποιούν τα κέρδη τους
- δ) το κόστος ανά μονάδα προϊόντος μακροχρόνια γίνεται ελάχιστο
- ε) το κράτος εισπράττει φόρους από μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων

4) Αναλογική φορολογία σημαίνει ότι:

- α) όλοι οι φορολογούμενοι πληρώνουν τον ίδιο φόρο
- β) όλοι οι φορολογούμενοι πληρώνουν φόρο ανάλογα με την περιουσία τους
- γ) όλοι οι φορολογούμενοι πληρώνουν φόρο σύμφωνα με τον ίδιο φορολογικό συντελεστή
- δ) οι εύποροι φορολογούμενοι πληρώνουν φόρο με υψηλότερο φορολογικό συντελεστή
- ε) το κράτος εισπράττει φόρους από όλα τα άτομα που ανήκουν στο εργατικό δυναμικό

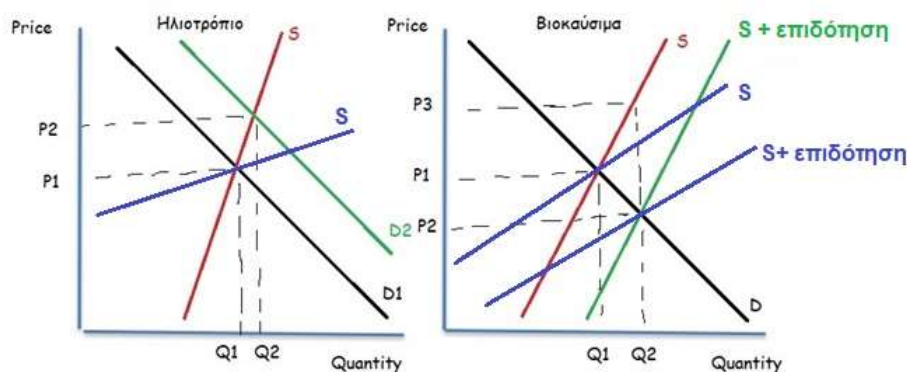
5) Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει την αγορά αρνίσιου κρέατος στην Ε.Ε. Προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση κρέατος, η Ε.Ε. έστω ότι αποφάσισε να θεσπίσει δασμό στις εισαγωγές αρνίσιου κρέατος από χώρες εκτός Ε.Ε. Η απώλεια κοινωνικής ευημερίας είναι ίση με:

- α) την περιοχή C – G – I - B
- β) την περιοχή F – H – I - B
- γ) την περιοχή C – G – I - B
- δ) την περιοχή K – H – I - L
- ε) την περιοχή F – H – K & L – I - B

Μέρος Δεύτερο (20 μονάδες)

Υποθέστε ότι η κυβέρνηση αποφάσισε να επιδοτήσει τα βιοκαύσιμα για να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Το γεγονός αυτό αύξησε σημαντικά την ζήτηση για το φυτό ηλιοτρόπιο. Κάνοντας χρήση των καμπυλών ζήτησης και προσφοράς στο αριστερό διάγραμμα, δείξτε τι θα συμβεί στην αγορά ηλιοτρόπιου. Ποια επίδραση θα έχει η επιδότηση στην τιμή και την ποσότητα ηλιοτρόπιου; Στο διάγραμμα δεξιά, δείξτε πως η επιδότηση οφείλει όχι μόνο τους παραγωγούς βιοκαυσίμων (που αγοράζουν ηλιοτρόπιο), αλλά και τους καλλιεργητές ηλιοτρόπιου, δείχνοντας ότι όσο πιο ανελαστική είναι η προσφορά ηλιοτρόπιου τόσο το όφελος γίνεται μεγαλύτερο για αυτούς.

Μέρος Τρίτο (30 μονάδες)

Το Αμερικανικό Κογκρέσο πέρασε πρόσφατα ρύθμιση για σημαντική μείωση των φόρων. Αναλύστε εάν αυτή η μείωση θα τονώσει πραγματικά την οικονομική μεγέθυνση, όπως προβλέπει ο Αμερικανός Πρόεδρος. Δεδομένου ότι οι κρατικές δαπάνες δεν προβλέπεται να μειωθούν, ποιος θα είναι ο αντίκτυπος στον αμερικανικό (ομοσπονδιακό) προϋπολογισμό; Πώς θα επηρεαστεί το Δολάριο ΗΠΑ και γιατί; Και τέλος – με ποιο τρόπο η μεταβολή στην ισοτιμία του δολαρίου ΗΠΑ μπορεί να επηρεάσει τις εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από και προς τις ΗΠΑ. Εξηγήστε πώς.

Μέρος Τέταρτο (30 μονάδες)

Η αγορά ενός αγαθού αποτελείται από γραμμικές εξισώσεις ζήτησης ($Q_D = \alpha + \beta P$ με $\alpha > 0$, $\beta < 0$) και προσφοράς ($Q_S = \gamma + \delta P$ με $0 > \gamma > 0$, $\delta > 0$). Όταν η τιμή του αγαθού ήταν 20 ευρώ, τότε παρατηρήθηκε στην αγορά υπερβάλλουσα ζήτηση του μεγέθους των 80 μονάδων προϊόντος. Αντίθετα, όταν η τιμή του αγαθού ήταν 30 ευρώ, τότε παρατηρήθηκε στην αγορά υπερβάλλουσα προσφορά του μεγέθους των 80 μονάδων προϊόντος. Να υπολογίσετε την τιμή ισορροπίας του αγαθού.

Σωστές απαντήσεις στην επόμενη σελίδα

Μέρος Πρώτο (20 μονάδες)

- 1) Σωστή απάντηση: γ) Ναι, αν το αποτέλεσμα υποκατάστασης είναι ισχυρότερο από το αποτέλεσμα εισοδήματος.
- 2) Σωστή απάντηση: γ) Το μέσο προϊόν της εργασίας είναι ίσο με το οριακό προϊόν του μεταβλητού συντελεστή.
- 3) Σωστή απάντηση: δ) το κόστος ανά μονάδα προϊόντος μακροχρόνια γίνεται ελάχιστο γιατί λειτουργεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων ως κίνητρο αποτελεσματικής συμπεριφοράς.
- 4) Σωστή απάντηση: γ) όλοι οι φορολογούμενοι πληρώνουν φόρο σύμφωνα με τον ίδιο φορολογικό συντελεστή
- 5) Σωστή απάντηση: ε) την περιοχή F – H – K & L – I – B

Μέρος Δεύτερο (20 μονάδες)

Σωστή απάντηση: Όσο πιο ανελαστική η προσφορά, τόσο πιο κάθετη γίνεται η καμπύλη προσφοράς του αγαθού. Αυτό σημαίνει ότι, όσο η προσφορά είναι ανελαστική τόσο η τιμή που εισπράττουν οι παραγωγοί ηλιοτρόπιου είναι υψηλότερη και το μέγεθος της επιδότησης που εισπράττουν οι παραγωγοί βιοκαυσίμων είναι μεγαλύτερο.

Η ζήτηση για ηλιοτρόπιο αυξήθηκε από τους παραγωγούς βιοκαυσίμων, όπως βλέπουμε στο αριστερό διάγραμμα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της τιμής και της ποσότητας του αγαθού αλλά και των εσόδων των παραγωγών ηλιοτρόπιου διότι το γινόμενο $P2 \cdot Q2 > P1 \cdot Q1$.

Στο δεξί διάγραμμα, βλέπουμε ότι η επιδότηση βιοκαυσίμων έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους παραγωγής των παραγωγών και ως εκ τούτου την μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά. Η τιμή του αγαθού για τους καταναλωτές μειώνεται από $P1$ σε $P2$ και η ποσότητα βιοκαυσίμων αυξάνεται από $Q1$ σε $Q2$. Όμως, οι παραγωγοί βιοκαυσίμων για την ποσότητα $Q2$ που παράγουν δεν θα εισπράξουν την τιμή $P2$ που οι καταναλωτές τώρα πληρώνουν αλλά θα προστεθεί και η κρατική επιδότηση. Αυτό σημαίνει ότι θα εισπράξουν την τιμή $P3$. Η επιδότηση πετυχαίνει τους εξής σκοπούς, από τη μία δίνει κίνητρο στους καταναλωτές να αυξήσουν την ποσότητα του αγαθού γιατί η τιμή του αγαθού γίνεται τώρα πιο προσιτή και από την άλλη δίνει κίνητρο στους παραγωγούς να παράγουν το αγαθό γιατί εισπράττουν υψηλότερη τιμή από την αρχική τιμή ισορροπίας. Έτσι ωφελούνται και οι δύο.

Το γεγονός ότι η προσφορά βιοκαυσίμων είναι ανελαστική οδηγεί σε μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ της τιμής που οι καταναλωτές πληρώνουν ($P2$) και της τιμής που οι παραγωγοί εισπράττουν ($P3$) συγκριτικά με μία πιο ελαστική προσφορά. Αυτό δίνει ακόμα μεγαλύτερο κίνητρο στους παραγωγούς βιοκαυσίμων να παραμείνουν στον κλάδο και να συνεχίσουν να προσφέρουν το αγαθό. Το κράτος έχει όφελος από το γεγονός αυτό διότι δίνει μία λύση στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι όσο οι παραγωγοί βιοκαυσίμων έχουν κίνητρο να παράγουν το αγαθό γιατί αυτό είναι επικερδής δραστηριότητα σε σχέση με μία άλλη εναλλακτική επένδυση, τόσο περισσότερο θα αυξάνουν την ζήτηση για ηλιοτρόπιο και έμμεσα οι παραγωγοί ηλιοτρόπιου θα επωφελούνται από τις αυξημένες τιμές και ποσότητες του προϊόντος τους.

Μέρος Τρίτο (30 μονάδες)

Η μείωση των φόρων θα τονώσει τη ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών. Το γεγονός αυτό θα αυξήσει την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών ώστε οι επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση, και το ΑΕΠ της οικονομίας θα αυξηθεί. Τώρα, εάν το γεγονός αυτό θα είναι επωφελές για την οικονομία των ΗΠΑ θα εξαρτηθεί από το σχετικό μέγεθος της μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ και των τιμών των αγαθών (ρυθμός πληθωρισμού). Εάν οι κρατικές δαπάνες παραμείνουν σταθερές, σημαίνει ότι ο προϋπολογισμός μπορεί να είναι ελλειμματικός σε περίπτωση που τα φορολογικά έσοδα μειωθούν. Επειδή όμως τα κέρδη των επιχειρήσεων θα αυξηθούν και η ανεργία θα μειωθεί λόγω της τόνωσης της ζήτησης, υπάρχει πιθανότητα τα φορολογικά έσοδα να αυξηθούν γιατί και οι επιχειρήσεις θα πληρώνουν περισσότερους φόρους λόγω της αυξημένης κερδοφορίας τους και περισσότεροι πολίτες θα πληρώνουν φόρους επειδή περισσότεροι άνθρωποι θα έχουν εργασία. Στην περίπτωση αυτή ο προϋπολογισμός θα είναι πλεονασματικός.

Μία αύξηση της συνολικής ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες όμως θα οδηγήσει σε γενικευμένη αύξηση των τιμών, εάν η συνολική προσφορά παραμείνει σταθερή ή περίπου σταθερή. Αυτό σημαίνει ότι τα Αμερικανικά προϊόντα θα γίνουν λιγότερα ανταγωνιστικά στη διεθνή αγορά και οι εξαγωγές των ΗΠΑ θα μειωθούν ενώ ταυτόχρονα οι Αμερικανοί πολίτες θα εισάγουν περισσότερα αγαθά γιατί θα είναι φθηνότερα. Με άλλα λόγια, η ζήτηση για το Αμερικάνικο Δολάριο θα μειωθεί και η προσφορά θα αυξηθεί. Συνεπώς, η ισοτιμία του θα μειωθεί. Η κατάσταση αυτή θα τερματιστεί όταν η υποτίμηση του νομίσματος θα καταστήσει πιο ακριβές τις εισαγωγές στις ΗΠΑ γιατί τότε κάθε Αμερικάνος θα αντιληφθεί ότι θα πρέπει να δαπανά ένα μεγαλύτερο ποσό δολαρίων για να αγοράζει προϊόντα από την Ευρώπη παραδείγματος χάριν. Αντίστοιχα, οι άλλες χώρες θα αντιληφθούν ότι τώρα θα έχουν κίνητρο να αγοράζουν Αμερικάνικα προϊόντα γιατί τώρα το δολάριο είναι πιο φθηνό για αυτούς. Κάπου εκεί θα σταματήσει η πτώση του Αμερικανικού δολαρίου και θα υπάρξουν σιγά – σιγά πιέσεις ανατίμησης. Τίποτα από τα παραπάνω δεν θα συμβεί εάν η αύξηση της συνολικής ζήτησης ισοσκελιστεί από μία αύξηση της συνολικής προσφοράς για αγαθά και υπηρεσίες γιατί τότε το μέσο επίπεδο τιμών θα παραμείνει σταθερό. Συνεπώς η συναλλαγματική ισοτιμία δεν θα δεχτεί πιέσεις υποτίμησης.

Μέρος Τέταρτο (30 μονάδες)

Σωστή απάντηση: Ισορροπία στην αγορά παρατηρείται όταν: $Q_D = Q_S \Leftrightarrow \alpha + \beta P = \gamma + \delta P$
 $\Leftrightarrow Pe = \frac{\gamma - \alpha}{\beta - \delta}$ (1) και φυσικά $30 > Pe > 20$

Υπερβάλλουσα ζήτηση 80 μονάδων σημαίνει ότι: $Q_D - Q_S = 80 \Leftrightarrow \alpha + \beta 20 - \gamma - \delta 20 = 80 \Leftrightarrow$

$$20(\beta - \delta) - (\gamma - \alpha) = 80 \quad (2)$$

Υπερβάλλουσα προσφορά 80 μονάδων σημαίνει ότι: $Q_S - Q_D = 80 \Leftrightarrow \gamma + \delta 30 - \alpha - \beta 30 = 80 \Leftrightarrow$

$$-30(\beta - \delta) + (\gamma - \alpha) = 80 \quad (3)$$

$$(2) = (3) \Leftrightarrow 20(\beta - \delta) - (\gamma - \alpha) = -30(\beta - \delta) + (\gamma - \alpha) \Leftrightarrow 50(\beta - \delta) = 2(\gamma - \alpha) \Leftrightarrow 25 = \frac{\gamma - \alpha}{\beta - \delta}$$

Από την σχέση (1) παρατηρούμε ότι αυτή είναι η τιμή ισορροπίας.